

**Wstępny wykaz gatunków macromycetes
na obszarze rezerwatu przyrody
„Wąwóz Huzarów”
w Trójmiejskim Parku Krajobrazowym**

**A preliminary list of the macromycetes
in the area of the reserve “Wąwóz Huzarów”
in Trójmiejski Landscape Park**

MARCIN S. WILGA

M. S. Wilga, Katedra Pojazdów i Maszyn Roboczych, Politechnika Gdańska, ul. G. Narutowicza 11/12, 80-952 Gdańsk-Wrzeszcz, e-mail: mwilga@due.mech.pg.gda.pl

ABSTRACT: Three species of Ascomycetes and forty species of Basidiomycetes were observed in the nature reserve “Wąwóz Huzarów” in Trójmiejski Landscape Park.

KEY WORDS: macromycetes, rare species, species protected by law, nature reserve „Wąwóz Huzarów”, Trójmiejski Landscape Park, Gdańskie Pomorania, northern Poland

Utworzony w 2005 r. rezerwat przyrody „Wąwóz Huzarów” o powierzchni 2,80 ha, położony jest w granicach administracyjnych Gdańska, w południowej części Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego (TPK), w oddziale 147a, b leśnictwa Matemblewo (Lasy Oliwskie, nadleśnictwo Gdańsk, obręb Oliwa) i kwadracie ATPOL DA80a. Obiekt obejmuje porośnięty lasem polodowcowy parów o stromych zboczach, stanowiący odnogę Doliny Kocięgo Rowu, oraz niewielki fragment terenu przyległego. W dnje parowu znajduje się błotnista, wolno płynąca ciek, który w środkowej części swojego biegu płynie głównie pod powierzchnią gleby. Ciek umożliwia egzystencję niektórym wilgociolubnym gatunkom roślin i kształtuje w dużym stopniu okoliczny mikroklimat, sprzyjający rozwojowi m.in. grzybów wielkoowocnikowych (macromycetes) oraz śluzowców (Myxomycetes).

WILGA M. S. 2005. A preliminary list of the macromycetes in the area of the reserve “Wąwóz Huzarów” in Trójmiejski Landscape Park. – Acta Bot. Cassub. 5: 183–186.

Głównym zbiorowiskiem rezerwatu jest *Luzulo-pilosae-Fagetum*. Obok dominującego *Fagus silvatica*, odnawiającego się naturalnie w lukach powstałych w drzewostanie, w domieszce rośnie także *Pinus sylvestris* oraz *Picea abies*. Runo jest ubogie – typowe dla tego zbiorowiska. Występują też niewielkie płyty *Galio odorati-Fagetum* w postaci typowej oraz uboższej. Większe zróżnicowanie gatunkowe flory stwierdzono w samym parowie, gdzie występuje m.in. *Blechnum spicant* i *Veronica montana* (por. Mieńko 1990; Wilga 1995). Na dnie parowu wydzielono niewielkie powierzchniowo zbiorowisko źródłiskowe z *Glyceria nemoralis* – *Glycerietum nemoralis-plicatae*.

Na przełomie sierpnia i września 2004 r., na obszarze rezerwatu przeprowadzono wstępne badania grzybów wielkoowocnikowych (macromycetes). Stwierdzono 3 gatunki należące do klasy woreczniaków (Ascomycetes) i 40 gatunków z klasy podstawczaków (Basidiomycetes). Ich wykaz zamieszczono poniżej w porządku alfabetycznym (E – gatunek wymierający, V – narażony na wymarcie, R – rzadki, I – o nieokreślonym zagrożeniu, por. Wojewoda, Ławrynówicz 1992):

ASCOMYCETES

Ustulina deusta (Fr.) Petr.
Xylaria hypoxylon (L.) Grev.
X. polymorpha (Pers.) Grev.

BASIDIOMYCETES

Agaricus silvicola (Vittad.) Peck
Albatrellus cristatus (Pers.: Fr.) Kotl. & Pouz – [E]
Amanita fulva (Schaeff.) Pers.
A. rubescens (Pers.: Fr.) Gray
A. virosa (Fr.) Bertillon – [V]
Bjerkandera adusta (Willd.: Fr.) P. Karst.
Boletus edulis (Bull.: Fr. – [V]
Cantharellus cibarius Fr.
C. tubiformis Bull.: Fr.
Chroogomphus rutilus (Schaeff.: Fr.) O. K. Miller
Cortinarius bolaris (Pers.: Fr.) Fr.
Fomes fomentarius (L.: Fr.) Kickx
Gloephyllum odoratum (Wulf.: Fr.) Imaz.
Gomphidius glutinosus (Schaeff.: Fr.) Fr. – [R]
Heterobasidion annosum (Fr.) Bref.
Psilocybe lateritia (Schaeff.: Fr.) Noordel.
Laccaria amethystea (Bull.) Murril.

L. laccata (Scop.: Fr.) Berk & Broome
Lactarius fluens Boud.
L. rufus (Scop.: Fr.) Fr.
L. volemus (Fr.) Fr.
Mycena pura (Pers.: Fr.) P. Kumm.
Oudemansiella mucida (Schrad: Fr.) v. Höhn – [V]
Pholiota flammans (Batsch: Fr.) P. Kumm.
Polyporus varius (Pers): Fr.
Rozites caperatus (Pers.: Fr.) P. Karst.
Russula adusta (Pers.: Fr.) Fr.
R. cyanoxantha (Schaeff.) Fr.
R. delicata Fr.
R. fellea (Fr.: Fr.) Fr.
R. cfr. grata Britzelm.
R. mairei Singer
R. ochroleuca (Pers.) Fr.
R. rosea Pers.
R. vesca Fr.
R. virescens (Schaeff.) Fr.
Suillus variegatus (Schwein.: Fr.) O. Kuntze
Xerocomus badius (Fr.: Fr.) Kühner ex Gilbert
X. pascuus (Pers.) Krombh.
Xerula radicata (Rels.: Fr.) Dörfelt

Stwierdzone w postulowanym rezerwacie gatunki macromycetes należą głównie do symbiotroficznych ryzobiontów związanych z lasami liściastymi i mieszanymi, np. *Russula rosea* i *Lactarius volemus*. Murszejące drewno bukowe lub zamierające buki są podłożem dla niektórych ksylobiontów, np. dla *Fomes fomentarius* i *Oudemansiella mucida* [V]. Na pniakach po wyciętych świerkach występuje dość rzadka *Gloephyllum odoratum*, a pod dojrzałymi świerkami odnotowano m.in. *Gomphidius glutinosus* [R].

Wśród zamieszczonych w spisie gatunków grzybów wielkoowocnikowych, na uwagę zasługują bardzo rzadki w Polsce *Amanita virosa* [V] oraz *Albatrellus cristatus* [E] (por. Gumińska, Wojewoda 1985; Wojewoda, Ławrynów 1992). W latach 90., przy południowym skraju rezerwatu kilkakrotnie notowano *Lactarius deterrimus* Gröger, zauważono także *Armillaria mellea* (Vahl: Fr.) P. Kumm. s. l. Podczas tegorocznych badań, w miejscu jej dotychczasowego owocnikowania, np. na pniakach świerkowych, stwierdzono występowanie ryzomorfów.

W dojrzałym drzewostanie poza rezerwatem, kilkanaście metrów od jego wschodniej granicy zauważono *Boletinus cavipes* (Klotzsch ex Fr.) Kalchbr. [E]. W Polsce gatunek ten występuje głównie w niższych położeniach górskich, w granicach naturalnego zasięgu modrzewia *Larix* spp., z którym tworzy mikoryzę (Svrček, Vančura 1993); na niżu, gdzie jego symbiont jest sadzony, pojawia się znacznie rzadziej. Natomiast w *Galio odarati-Fagetum festucetosum*, około 50 m od granicy rezerwatu napotkano *Strobilomyces strobilaceus* (Scop.: Fr.) Berk. [I]; był tu wcześniej odnotowany w latach 90. (Wilga 2001). Oba wymienione powyżej rzadkie i zagrożone w Polsce gatunki są umieszczone na liście macromycetes pod ścisłą ochroną (Rozporządzenie... 2004).

Ze względu na dużą różnorodność gatunkową roślin naczyniowych (117 gatunków, w tym 7 chronionych i 6 zagrożonych na Pomorzu Zachodnim, por. Buliński i in. 1989; Mieńko 1990; Żukowski, Jackowiak 1995), a zwłaszcza z powodu występowania lokalnej populacji *Blechnum spicant* liczącej 92 okazy (por. Mieńko 1990), „Wąwóz Huzarów” w 2005 r. włączono do sieci obszarów podlegających ochronie rezerwatowej na obszarze TPK. Walory przyrodnicze rezerwatu niewątpliwie podnosi obecność grzybów wielkoowocnikowych (wstępnie stwierdzono 43 gatunki), spośród których kilka taksonów podlega ochronie lub jest zagrożonych.

Podany powyżej wykaz prawdopodobnie nie obejmuje wszystkich gatunków macromycetes występujących na tym terenie, konieczne są kolejne badania, m.in. w okresie wiosny i późnej jesieni.

Podziękowania

Pragnę podziękować mgr. A. Garbalewskiemu, specjalście z Zarządu Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego, za udzielenie mi informacji oraz udostępnienie materiałów niepublikowanych dotyczących flory postulowanego rezerwatu przyrody „Wąwóz Huzarów”.

Literatura

- BULIŃSKI M., JELINOWSKI T., GARBALIEWSKI A., PŁATANOWICZ T., SZMYTKOWSKI G., Wilga M. S. 1989 (mscr.), Wstępna lista roślin stwierdzonych na terenie postulowanym do objęcia ochroną rezerwatową (obręb Oliwa, oddz. 147a, b). Zarząd Parków Krajobrazowych w Gdańsku, Gdańsk.
- GUMIŃSKA B., WOJEWODA W. 1985. Grzyby i ich oznaczanie. PWRiL, Warszawa, 508 ss.

- MARKOWSKI R., BULIŃSKI M. 2004. Ginące i zagrożone rośliny naczyniowe Pomorza Gdańskiego. Endangered and threatened vascular plants of Gdańskie Pomerania. – Acta Bot. Cassub., Monogr. 1: 1–75.
- MIEŃKO W. 1990 (mscr.). Flora roślin naczyniowych i zbiorowiska roślinne projektowanego rezerwatu przyrody "Wąwóz Huzarów". Gdynia.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie dziko występujących gatunków grzybów objętych ochroną. – Dz. U. Nr 168, poz. 1765 z dnia 28 lipca 2004 r. Warszawa.
- SVRČEK M., VANČURA B. 1993. Atlas grzybów. Polska Ofic. Wyd. „BGW”, Warszawa, 312 ss.
- WILGA M. S. 1995. Stanowiska podrzenia żebrowca *Blechnum spicant* w Lasach Oliwskich i problem ich ochrony. – Chrońmy Przyr. Ojcz. 51(2): 99–105.
- WILGA M. S. 2001. *Strobilomyces floccopus* (Vahl in Dan. ex Fr.) P. Karst. w regionie gdańskim (północna Polska). – Acta Bot. Cassub. 2: 149–152.
- WOJEWODA W., ŁAWRYNOWICZ M. 1992. Czerwona lista grzybów wielkoowocnikowych w Polsce. – W: ZARZYCKI K., WOJEWODA W., HEINRICH Z. (red.), Lista roślin zagrożonych w Polsce. Wyd. 2. Instytut Bot. PAN im. W. Szafera, Kraków, s. 27–56.
- ŻUKOWSKI W., JACKOWIAK B. 1995. Lista roślin naczyniowych ginących i zagrożonych na Pomorzu Zachodnim i w Wielkopolsce. – W: ŻUKOWSKI W., JACKOWIAK B. (red.), Ginące i zagrożone rośliny naczyniowe Pomorza Zachodniego i Wielkopolski. – Prace Zakładu Taksonomii Roślin UAM w Poznaniu 3: 9–96. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań.